

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κανονιστικό Πλαίσιο της Κοινωνίας της Πληροφορίας

Ηλεκτρονικό Έγκλημα και Κυβερνοέγκλημα

Λίλιαν Μήτρου (L.Mitrou@aegean.gr)

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών & Επικοινωνιακών Συστημάτων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Έννοια εγκλήματος

- ✿ Άδικη πράξη – παράλειψη (μη αποτροπή)
 - Λόγοι αποκλεισμού αδίκου
- ✿ Καταλογιστή στο δράστη (δόλος – αμέλεια)-
 - Λόγοι αποκλεισμού καταλογισμού
- ✿ Τιμωρείται από το νόμο (τυπικό νόμο- 7 Συν)
- ✿ Διάκριση εγκλημάτων ανάλογα με βαρύτητα/ποινή
 - Πταίσμα – Κράτηση/Πρόστιμο
 - Πλημμέλημα – Φυλάκιση / Χρηματική ποινή
 - Κακούργημα - Κάθειρξη

Έγκλημα και...ΚτΠ

- ✚ Κυβερνοχώρος: μέσο επικοινωνίας και πεδίο ανάπτυξης (παραβατικής) δραστηριότητας
- ✚ Ρεπλίκα της εξωδικτυακής παραβατικότητας ή νέα ποιοτικώς διαφοροποιιά στοιχεία
- ✚ Υψηλός βαθμός εξάρτησης της οικονομίας, της διοίκησης και της κοινωνίας από την αποτελεσματικότητα, αξιοπιστία και ασφάλεια πληροφοριακών συστημάτων, δικτύων και πληροφοριών/περιεχομένου
- ✚ Κοινωνία Κινδύνων

ΤΠΕ και έγκλημα

- ❖ Οι ΤΠΕ εμπλέκονται στο έγκλημα κατά διαφορετικούς τρόπους:
- ❖ Σύμβολο του εγκλήματος
- ❖ Στόχος του εγκλήματος
- ❖ Αντικείμενο του εγκλήματος
- ❖ Εργαλείο του εγκλήματος

Ανωνυμία

- ✚ Ενθάρρυνση εγκληματικών πράξεων
- ✚ Ηθική τάξη του κυβερνοχώρου: ζητήματα ως προς τη σαφήνεια και την κατανόηση δικαιικών και δεοντολογικών κανόνων (επιταγών απαγορεύσεων)
- ✚ Δυσχέραση ανίχνευσης – απόδειξης (computer/internet forensics)
- ✚ Περιορισμός της ανωνυμίας χάριν της διαλεύκανσης – πρόληψης εγκληματικών πράξεων

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

- ✦ Διασυνοριακός – διεθνοποιημένος χαρακτήρας
- ✦ «Ευχέρεια» τέλεσης: μπορούν να πραγματοποιηθούν από τον καθένα (με την επιφύλαξη των γνώσεων) και να πλήξουν τον καθένα
- ✦ Ελκυστικότητα για το οργανωμένο έγκλημα

Διακρίσεις /1

- ✦ Κάθε έγκλημα μπορεί να διευκολυνθεί από ΤΠΕ
- ✦ Συνήθως ο θεμελιακός χαρακτήρας του εγκλήματος δεν μεταβάλλεται λόγω εμπλοκής ΤΠΕ
- ✦ Το ηλεκτρονικό έγκλημα προηγείται χρονικά του κυβερνοεγκλήματος
- ✦ Ορισμός ΟΟΣΑ: η εγκληματικότητα μέσω υπολογιστών αφορά κάθε παράνομη, ανήθικη ή μη εγκεκριμένη συμπεριφορά που έχει σχέση με την αυτόματη επεξεργασία και μεταφορά στοιχείων

Διακρίσεις/2

- Τα ηλεκτρονικά εγκλήματα μπορούν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες:
 - Σε εγκλήματα που διαπράττονται τόσο σε κοινό περιβάλλον όσο και στο Διαδίκτυο (συκοφαντική δυσφήμιση)
 - Σε εγκλήματα που διαπράττονται μόνο σε περιβάλλον ηλεκτρονικών υπολογιστών (computer crimes) -
 - Σε γνήσια εγκλήματα του Κυβερνοχώρου με την έννοια της ποινικοποίησης συμπεριφοράς που έχει σχέση αποκλειστικά με τον Κυβερνοχώρο (cybercrimes)

Διάκριση/3

- ✦ Ανάλογα με το περιεχόμενο τα εγκλήματα διακρίνονται
- ✦ Εγκλήματα κατά της προσωπικότητας και ιδιωτικότητας
- ✦ Εγκλήματα κατά της περιουσίας
- ✦ Παράνομο και αθέμιτο/επιβλαβές περιεχόμενο

Εξέλιξη δικαίου

- ✦ Η εξέλιξη των σχετικών κανόνων χαρακτηρίζεται από τέσσερα στάδια
- ✦ Προστασία προσωπικότητας – ιδιωτικότητας – προσωπικών δεδομένων
- ✦ Καταστολή οικονομικού ηλεκτρονικού εγκλήματος
- ✦ Προστασία πνευματικής ιδιοκτησίας
- ✦ Παράνομο και αθέμιτο περιεχόμενο

Στοιχεία εγκλήματος

- ✦ Αντικειμενική υπόσταση: περιγραφή πράξης/παράλειψης η οποία συνιστά ποινικά κολάσιμη συμπεριφορά
- ✦ Χρόνος τέλεσης
- ✦ Τόπος τέλεσης
- ✦ Εμπλεκόμενα πρόσωπα (προσδιορισμός παραβάτη και θύματος)

Τόπος εγκλήματος/1

- ✦ Κρίσιμη σημασία για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου και των αρμόδιων δικαστηρίων
- ✦ Τόπος εκδήλωσης αξιόποινης συμπεριφοράς
- ✦ Τόπος επέλευσης αποτελεσμάτων αξιόποινης συμπεριφοράς
- ✦ Δυσχέρεια προσδιορισμού τόπου στα διαδικτυακά εγκλήματα – «Κάθε χώρος στον οποίο αποκτάται πρόσβαση στα δεδομένα, δηλ. παντού» (Κιούπης)
- ✦ Πολλαπλοί τόποι

Τόπος εγκλήματος/2

- ✦ Εγκλήματα συμπεριφοράς-εγκλήματα αποτελέσματος
- ✦ Τόπος αποστολής – τόπος πρόσβασης
- ✦ Τόπος πρόσβασης – τόπος φιλοξενίας
- ✦ Διαφορετικοί τόποι
 - εξωτερίκευσης
 - Εντοπισμού αποδείξεων

Περιπτωσιολογία

- ✦ Υπόθεση Yahoo → εφαιτήριο για τη διαμόρφωση νέου δικαιοκού τοπίου στον Κυβερνοχώρο
- ✦ Υπόθεση People VS World Interactive Gaming Corporation → το Δικαστήριο της Ν.Υόρκης διέταξε ένα online καζίνο με έδρα την Αντίγκουα να σταματήσει να παρέχει online υπηρεσίες στοιχημάτων σε χρήστες-πολίτες της Ν.Υόρκης
- ✦ Υπόθεση Twentieth Century Fox Film Corp VS iCrave TV.com → αμερικανικό Δικαστήριο διέταξε το καναδικό site να μπλοκάρει την πρόσβαση Αμερικανών σε αναμεταδιδόμενες εκπομπές της Twentieth Century
- ✦ Υπόθεση Playboy Enterprises Inc VS. Chuckleberry Pub.Inc. → αμερικανικά Δικαστήρια επέβαλαν στην Chuckleberry να μπλοκάρει την πρόσβαση Αμερικανών στην ιστοσελίδα που δημοσιευόταν το περιοδικό σε ψηφιακή μορφή

Περιπτωσιολογία/2

- ✦ Υπόθεση Gutnick → αλλαγή πλεύσης νομολογιακής πρακτικής
- ✦ Η Dow Jones, Αμερικανική εταιρία με δικτυακό τόπο στα περιεχόμενα του οποίου η πρόσβαση επιτρεπόταν μόνο σε εξουσιοδοτημένους χρήστες κατόπιν σχετικής εγγραφής δημοσίευσε (2002) στο ηλεκτρονικό της περιοδικό άρθρο στο οποίο κατήγγειλε τον J. Gutnick, Αυστραλό επιχειρηματία και κάτοικο Victoria Αυστραλίας για φοροδιαφυγή και ξέπλυμα χρήματος
- ✦ Ο Gutnick αποφάσισε να μηνύσει την εταιρία ενώπιον του Ανωτέρου Δικαστηρίου της Victoria ζητώντας αποζημίωση για δυσφήμιση καθώς το άρθρο ήταν προσβάσιμο από συνδρομητές του περιοδικού στην πόλη
- ✦ Το Δικαστήριο δέχτηκε ότι σύμφωνα με το δίκαιο της Αυστραλίας το «δυσφημιστικό υλικό δημοσιεύεται σε κάθε μέρος που διαβάζεται, βλέπεται και ακούγεται»

Ο τόπος στο ελληνικό δίκαιο

- ☛ Ο τόπος που ο υπαίτιος διέπραξε ολικά ή μερικά την αξιόποινη πράξη ή παράλειψη
- ☛ Ο τόπος που επήλθε ή έπρεπε σύμφωνα με την πρόθεση του υπαιτίου να επέλθει το αξιόποινο αποτέλεσμα
- ☛ Θεωρία του βαρύνοντος τόπου: το κράτος στο οποίο εκδηλώθηκε το έγκλημα κατά την κύρια σημασία του

Ελληνικό δίκαιο

- ✦ Διαφορετικές χρονικές στιγμές (1986 -
- ✦ Αποσπασματικότητα – Αντίδραση του νομοθέτη σε συγκεκριμένα ζητήματα
- ✦ Επίδραση διεθνών κανονιστικών κειμένων
 - Σύμβαση για έγκλημα στον Κυβερνοχώρο

Ποινική προστασία απορρήτου (370 & 370 Α)

- ✿ Αθέμιτη εισχώρηση σε ξένα γραπτά απόρρητα (ανάγνωση – αντιγραφή – αποτύπωση με οποιοδήποτε τρόπο) – φυλάκιση μέχρι 1 έτους
- ✿ Αθέμιτη παγίδευση ή παρέμβαση σε συσκευή, σύνδεση ή δίκτυο – υλικό – λογισμικό με σκοπό γνώση – αποτύπωση επικοινωνίας-δεδομένων κίνησης τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών
- ✿ Αθέμιτη παρακολούθηση με ειδικά τεχνικά μέσα – αποτύπωση συνομιλίας ή μη δημόσιας πράξης άλλου τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών
- ✿ Χρήση πληροφορίας/υλικού φορέα τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών

Εγκλήματα κατά ασφάλειας επικοινωνιών (292 Α)

- ✦ Χωρίς δικαίωμα πρόσβαση σε σύνδεση ή δίκτυο παροχής υπηρεσιών τηλεφωνίας
 - Κίνδυνος για την ασφάλεια
 - Φυλάκιση τουλάχιστον 1 έτους και χρηματική ποινή (20.000-50.000)
- ✦ Παραβίαση διάταξης Κανονισμού ΑΔΑΕ ή Γενικής Άδειας ΕΕΤΤ φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών και χρηματική ποινή (100.000-500.000)
- ✦ Παράλειψη αποτροπής παράνομης πρόσβασης τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών και χρηματική ποινή (20.000-50.000)

• Ποινική προστασία προσωπικών δεδομένων (22 ν. 2472/97)

- Ποινικές ευθύνες υπεύθυνου επεξεργασία για μη τήρηση υποχρεώσεων από το νόμο (παράλειψη γνωστοποίησης επεξεργασίας- διασύνδεσης) τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή
- Χωρίς δικαίωμα επέμβαση σε αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, γνώση, αφαίρεση, αλλοίωση, βλάβη, καταστροφή, επεξεργασία, μετάδοση, παροχή πρόσβασης σε μη δικαιούμενα πρόσωπα, εκμετάλλευση τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή

Απάτη με υπολογιστή (386Α ΠΚ)

- ✘ Προσπορισμός παράνομου περιουσιακού οφέλους
- ✘ Βλάβη ξένης περιουσίας
- ✘ Επέμβαση σε στοιχεία υπολογιστή είτε με μη ορθή διαμόρφωση προγράμματος, είτε με μη ορθή διαμόρφωση προγράμματος, είτε με τη χρησιμοποίηση μη ορθών ή ελλιπών στοιχείων
- ✘ Φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών
- ✘ Επιβαρυντικές περιστάσεις (έξις/επάγγελμα/ύψος ζημίας-οφέλους)
- ✘ Πρδγμ: μεταφορά χρημάτων από λογαριασμό σε λογαριασμό μέσω παρέμβασης σε υπολογιστή ή δίκτυο

Διαδίκτυο ως πλατφόρμα απάτης

- ✦ Η απάτη με υπολογιστή πρέπει να διακρίνεται από τις περιπτώσεις στις οποίες το Διαδίκτυο χρησιμοποιείται ως απλή πλατφόρμα για την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθών ή αθέμιτης αποσιώπησης αληθών γεγονότων
- ✦ Phishing attacks: συνδυασμός παραπλανητικών e-mails και μεταμφιεσμένων «πλαστών» ιστοσελίδων (π.χ. ένα πλαστό e-mail που χρησιμοποιεί το λογότυπο μιας τράπεζας και ζητάει την επιβεβαίωση των προσωπικών στοιχείων ενός χρήστη για να τα διασταυρώσει λόγω πρόσφατης αναβάθμισης των συστημάτων ασφαλείας της)

Μέθοδοι phishing

- ✦ χρήση ηλεκτρονικής αλληλογραφίας που μοιάζει να έχει σταλεί από έμπιστη πηγή
- ✦ χρήση αντίγραφων ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στα οποία έχουν γίνει αλλαγές σε περιεχόμενα URLs και hyperlinks
- ✦ χρήση ιών (viruses) και σκουληκιών (worms) συνημμένων σε ηλεκτρονική αλληλογραφία
- ✦ εισαγωγή παραπλανητικών hyperlinks σε δημοφιλείς διαδικτυακούς τόπους
- ✦ χρήση παραπλανητικών γραφικών ή διαφημιστικών πινακίδων (banners κ.λπ.) με σκοπό να δελεάσουν του επισκέπτες του διαδικτυακού τόπου που τα περιέχει
- ✦ χρήση pop-ups ή frameless windows για τη μεταμφίεση της αληθινής προέλευσης του ηλεκτρονικού μηνύματος του Phisher
- ✦ ενσωμάτωση κακόβουλου λογισμικού κώδικα μέσα σε ιστοσελίδα ή διαδικτυακό τόπο που εκμεταλλεύεται μια γνωστή αδυναμία ασφαλείας των browsers των καταναλωτών

Ποινική προστασία πνευματικής ιδιοκτησίας(370Γ §1)/ 1

- ✘ Χωρίς δικαίωμα
- ✘ Αντιγραφή ή χρήση προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών
- ✘ Φυλάκιση μέχρι 6 μήνες και χρηματική ποινή (290-5900)
- ✘ Προστασία δημιουργού αλλά και χρήστη

• Ποινική προστασία πνευματικής ιδιοκτησίας (66 ν. 2121/93)/2

- Χωρίς δικαίωμα εγγραφή, αναπαραγωγή, μετάφραση, προσαρμογή, διασκευή, διανομή, εκμίσθωση, δημόσια εκτέλεση και εν γένει προσβολή περιουσιακών και ηθικών δικαιωμάτων επί έργων
- Παραβίαση συγγενικών δικαιωμάτων
- Χωρίς δικαίωμα χρήση, διανομή ή κατοχή προς το σκοπό κυκλοφορίας, κατασκευή συστημάτων/μέσων για την αφαίρεση/εξουδετέρωση συστημάτων προστασίας προγραμμάτων Η/Υ
- Παραβίαση τεχνολογικών μέτρων

● Διείσδυση σε συστήματα και επικοινωνίες (hacking)- 370Γξ2

- ✱ Χωρίς δικαίωμα
- ✱ Ιδίως με παραβίαση απαγορεύσεων ή μέτρων ασφαλείας
- ✱ Πρόσβαση σε στοιχεία που έχουν εισαχθεί σε υπολογιστή ή σε περιφερειακή μνήμη υπολογιστή ή μεταδίδονται με συστήματα τηλεπικοινωνιών
- ✱ Φυλάκιση μέχρι 3 μηνών ή/και χρηματική ποινή τουλάχιστον 29 €
- ✱ Διεθνείς σχέσεις – ασφάλεια κράτους: ποινή κατασκοπείας

Hacking ως αυτοτελές έγκλημα

- ✦ Γενική ρύθμιση που αφορά όλη τη σφαίρα της επεξεργασίας ή/και της πρόσβασης σε δεδομένα «σε κίνηση»
- ✦ Προστασία ανεξάρτητα από το εάν τα στοιχεία είναι απόρρητα ή όχι
- ✦ Ποινικά κολάσιμη πρόσβαση ασχέτως περαιτέρω σκοπών του δράστη (βλάβη/ αλλοίωση/ αντιγραφή δεδομένων)

● Οδηγία 2013/40/ΕΕ για επιθέσεις κατά πληροφοριακών συστημάτων/ 1

- ✦ Παράνομη πρόσβαση – εκ προθέσεως/ χωρίς δικαίωμα/ παραβίαση μέτρων ασφάλειας
- ✦ Παράνομη παρεμβολή με αποτέλεσμα σοβαρή παρεμπόδιση ή διακοπή της λειτουργίας - εκ προθέσεως/χωρίς δικαίωμα
- ✦ Παράνομη παρεμβολή σε δεδομένα με αποτέλεσμα αλλοίωση ή παρεμπόδιση πρόσβασης – εκ προθέσεως / χωρίς δικαίωμα

● Οδηγία 2013/40/ΕΕ για επιθέσεις κατά πληροφοριακών συστημάτων/ 2

- ✦ «...τουλάχιστον όταν δεν πρόκειται για ήσσονος σημασίας περιπτώσεις» (minor cases)
- ✦ Ποινικοποίηση της παραγωγής και διάθεσης συσκευών ή άλλων μέσων που είναι σχεδιασμένα για επιθέσεις σε πληροφοριακά συστήματα
- ✦ Αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις (τουλάχιστον 2 έτη)

Παράνομη πρόσβαση σε απόρρητα (370 Β)

- ✦ Αθέμιτη αντιγραφή, αποτύπωση, χρήση, αποκάλυψη ή εν γένει παραβίαση στοιχείων ή προγραμμάτων υπολογιστών
- ✦ Κρατικά, επιστημονικά, επαγγελματικά απόρρητα ή ιδιωτικά απόρρητα (ο κάτοχος από δικαιολογημένο ενδιαφέρον τα μεταχειρίζεται ως απόρρητα – ιδίως με λήψη μέτρων ασφαλείας)
- ✦ Φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών – Αυστηρότερη ποινή εάν ο θύτης βρίσκεται στην σχέση εμπιστοσύνης σε σχέση με το θύμα – Αυστηρότερη ποινή σε σχέση με στρατιωτικά/διπλωματικά απόρρητα

Διατάραξη οικιακής ειρήνης(334ΠΚ)

- ✘ Παράνομη πρόσβαση σε δεδομένα
- ✘ Παραβίαση χώρου «ηλεκτρονικής εξουσίας» όπου ο χρήστης μπορεί να αυτοπροσδιορίζεται ελεύθερα, δηλ. χωρίς παρεμβολές και παραβιάσεις
- ✘ Φυλάκιση μέχρι 1 έτους ή χρηματική ποινή

● Κατοχή-διακίνηση παιδικής πορνογραφίας (348Α ΠΚ)

- ✦ Όποιος με πρόθεση (και όχι πλέον μόνο από κερδοσκοπία)
- ✦ Παράγει, προσφέρει, πωλεί ή με οποιοδήποτε τρόπο διανέμει, διαβιβάζει, αγοράζει, προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας
- ✦ Δια συστήματος η/υ ή/και μέσω διαδικτύου
- ✦ Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών και χρηματική ποινή 50.000-300.000 €
- ✦ Επιβαρυντικές περιστάσεις

Ευθύνη Παρόχων/1

- ✚ Ο Πάροχος Υπηρεσιών στο Διαδίκτυο αποτελεί το «όχημα» για την πρόσβαση και περιήγηση του χρήστη στο Διαδίκτυο
- ✚ Απλή μετάδοση (mere conduit)
- ✚ Αποθήκευση σε κρυφή μνήμη (caching)
- ✚ Φιλοξενία (hosting)
- ✚ Πάροχος Περιεχομένου (content provider)
- ✚ Ρυθμίσεις Π.Δ. 131/2003.
- ✚ Απαγόρευση γενικής υποχρέωσης ελέγχου
- ✚ Υποχρέωση ενημέρωσης για υπόνοιες περί χορηγούμενων παράνομων πληροφοριών ή δραστηριοτήτων

Ευθύνη παροχών- Απλή μετάδοση (mere conduit)

- ✦ Όταν η παρεχόμενη υπηρεσία συνίσταται στην απλή μετάδοση πληροφοριών ή και αποθήκευσης τους για μικρό χρονικό διάστημα ώστε να εξυπηρετηθεί η μετάδοση τους τότε δεν υφίσταται καμία ευθύνη του παρόχου
- ✦ Μοναδική προϋπόθεση είναι ο πάροχος να μην αποτελεί την αφετηρία μετάδοσης των πληροφοριών και να μην επιλέγει τον αποδέκτη μετάδοσης

Ευθύνη/ Αποθήκευση σε κρυφή μνήμη

- ✦ Η αυτόματη ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των πληροφοριών προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση τους απαλλάσσει τους παρόχους από κάθε ευθύνη
- ✦ Ο πάροχος δεν τροποποιεί ή δεν παρεμβαίνει με οποιονδήποτε τρόπο στις πληροφορίες
- ✦ Ο πάροχος έχει την υποχρέωση να αποσύρει άμεσα ή να καταστήσει αδύνατη την πρόσβαση σε πληροφορίες που αποθήκευσε, μόλις αντιληφθεί ότι έχουν αποσυρθεί από το σημείο αφετηρίας της μετάδοσης τους

Ευθύνη/ Φιλοξενία (hosting)

- ✦ Η περίπτωση αυτή αφορά τους Host Providers οι οποίοι προσφέρουν «χώρο» σε κάποιον server για την φιλοξενία της ιστοσελίδας του αποδέκτη της υπηρεσίας
- ✦ Ο πάροχος δεν φέρει καμία ευθύνη εάν και εφόσον δεν γνωρίζει πραγματικά το τυχόν παράνομο περιεχόμενο της δραστηριότητας ή της πληροφορίας

Σύμβαση για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο

- ✚ Διεθνής σύμβαση με αντικείμενο την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο (Βουδαπέστη, 23 Νοεμβρίου 2001)
- ✚ Η σύμβαση υπογράφηκε από 26 χώρες κράτη – μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και από 4 χώρες – παρατηρητές (Καναδάς, Ιαπωνία, Νότιος Αφρική και ΗΠΑ)
- ✚ Έχει τεθεί σε εφαρμογή, καθώς έχει κυρωθεί από 5 μέλη, τρία εκ των οποίων είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (άρθρο 36)
- ✚ Η Ελλάδα δεν έχει κυρώσει τη Σύμβαση

Σκοποί της Σύμβασης

- Η εναρμόνιση των εσωτερικών ποινικών νομοθεσιών των κρατών μελών στο τομέα της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο.
- Η θέσπιση εσωτερικών ποινικών διατάξεων
- Η θέσπιση γρήγορων και αποτελεσματικών κανόνων στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας

Η Σύμβαση περιλαμβάνει:

- Διατάξεις ουσιαστικού ποινικού δικαίου
- Διατάξεις ποινικού δικονομικού δικαίου
- Διατάξεις διεθνούς δικαστικής συνεργασίας

Διατάξεις ουσιαστικού ποινικού δικαίου

- Διατάξεις που αναφέρονται σε εγκλήματα κατά της εμπιστευτικότητας, ακεραιότητας, και διαθεσιμότητας των δεδομένων και συστημάτων
- Διατάξεις για εγκλήματα σχετιζόμενα με υπολογιστές
- Διατάξεις για εγκλήματα σχετικά με το περιεχόμενο των δεδομένων που διακινούνται μέσω του διαδικτύου
- Διατάξεις για αδικήματα σχετικά με τις παραβιάσεις πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων

Αθέμιτη παγίδευση- υποκλοπή

- ✦ Όταν διαπράττεται εκ προθέσεως παγίδευση – υποκλοπή δεδομένων ηλεκτρονικών υπολογιστών, από, προς ή μέσα σε ένα σύστημα υπολογιστών, η οποία γίνεται με τεχνικά μέσα από μη δημόσια εκπομπή
- ✦ Προστατεύομενο έννομο αγαθό είναι το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και την ασφάλεια των τηλεπικοινωνιών στον κυβερνοχώρο
- ✦ Το άρθρο αυτό αποτελεί το ηλεκτρονικό αντίστοιχο στον κυβερνοχώρο της παραβίασης του απορρήτου των τηλεφωνημάτων και της προφορικής συνομιλίας (Άρθρο 370 Α 1, 2 Π.Κ)

Παράνομη πρόσβαση

- ✦ Όταν διαπράττεται εκ προθέσεως και χωρίς δικαίωμα πρόσβαση σε ένα σύστημα ηλεκτρονικών υπολογιστών
- ✦ Το άρθρο αυτό έχει σκοπό να ποινικοποιήσει αυτό που στη γλώσσα των ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι γνωστό ως hacking
- ✦ Προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η ασφάλεια του ηλεκτρονικού συστήματος, δηλαδή η πρόληψη της πρόσβασης από μη εξουσιοδοτημένα άτομα
- ✦ Το άρθρο αυτό ουσιαστικά αποτελεί το αντίστοιχο στον κυβερνοχώρο της οικιακής ειρήνης (Άρθρο 334 Π.Κ)

Επέμβαση σε δεδομένα

- Όταν εκ προθέσεως διαπράττεται καταστροφή, διαγραφή, χειροτέρευση, μεταβολή ή απόκρυψη δεδομένων χωρίς δικαίωμα
- Προστατεύομενο έννομο αγαθό είναι είναι η ακεραιότητα και η κανονική λειτουργία ή χρήση των αποθηκευμένων δεδομένων ή των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών
- Ως εγγύτερο άρθρο στην ελληνική έννομη τάξη μπορεί να θεωρηθεί αυτό της φθοράς ξένης ιδιοκτησίας (Άρθρο 381 Π.Κ.)

Επέμβαση σε σύστημα

- ✦ Όταν εκ προθέσεως διαπράττεται σοβαρή παρεμπόδιση, χωρίς δικαίωμα, της λειτουργίας ενός συστήματος υπολογιστή που γίνεται με εισαγωγή, μεταφορά, καταστροφή, διαγραφή, χειροτέρευση, μεταβολή ή απόκρυψη δεδομένων υπολογιστή
- ✦ Το προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι το δικαίωμα του χρήστη να έχει μία κανονική λειτουργία του υπολογιστή του

Κακή χρήση συσκευών

- Η χωρίς δικαίωμα παραγωγή, πώληση, προετοιμασία για χρήση, εισαγωγή, διανομή ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο διάθεση μιας συσκευής, συμπεριλαμβανομένου προγράμματος υπολογιστή που έχει σχεδιαστεί ή προσαρμοστεί πρωτίστως για τους σκοπούς διάπραξης οποιουδήποτε από τα αδικήματα που θεμελιώνονται στα άρθρα 2-5 της Σύμβασης
- Στην ελληνική έννομη τάξη αντιστοιχεί το άρθρο 370 Α παρ. 3 Π.Κ., σύμφωνα με το οποίο, όποιος διαθέτει στο εμπόριο ή με άλλο τρόπο προσφέρει για εγκατάσταση τεχνικά μέσα, ειδικά μόνο για την τέλεση πράξεων των παραγράφων 1 και 2 αυτού του άρθρου ή δημόσια διαφημίζει ή προσφέρει τις υπηρεσίες του για την τέλεση τους

Πλαστογραφία σχετική με ηλεκτρονικό υπολογιστή

- Όταν εκ προθέσεως και χωρίς δικαίωμα έχουμε εισαγωγή, μεταβολή, διαγραφή ή απόκρυψη στοιχείων, που έχουν ως αποτέλεσμα την παραγωγή μη αυθεντικών δεδομένων με στόχο να θεωρηθούν ή να χρησιμοποιηθούν για νόμικους σκοπούς, σαν να ήταν αυθεντικά
- Το προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι το ίδιο με αυτό του άρθρου 216 Π.Κ. δηλαδή η ασφάλεια, η αξιοπιστία, η πίστη και η εγκυρότητα των ηλεκτρονικών δεδομένων, των οποίων η χρήση μπορεί να έχει έννομες συνέπειες

Απάτη σχετική με ηλεκτρονικό υπολογιστή

- Όταν διαπράττεται εκ προθέσεως και χωρίς δικαίωμα, απώλεια περιουσίας με:
 - οποιαδήποτε εισαγωγή, τροποποίηση, διαγραφή ή απόκρυψη δεδομένων υπολογιστών,
 - Οποιαδήποτε επέμβαση στη λειτουργία ενός υπολογιστή ή συστήματος υπολογιστών, με σκοπό να επιφέρει χωρίς δικαίωμα οικονομικό όφελος στον εαυτό του ή σε άλλον,
- Αντίστοιχο άρθρο της ελληνικής έννομης τάξης το 386 Α Π.Κ.

Εγκλήματα σχετικά με το περιεχόμενο

- ✦ Προστασία από τη σεξουαλική εκμετάλλευση των ανηλίκων
- ✦ Όταν διαπράττονται χωρίς δικαίωμα και εκ προθέσεως οι παρακάτω συμπεριφορές:
 - παραγωγή παιδικής πορνογραφίας με σκοπό τη διανομή της, διαμέσου συστήματος ηλεκτρονικού υπολογιστή,
 - προσφορά ή διάθεση πορνογραφικού υλικού δια μέσου συστήματος ηλεκτρονικού υπολογιστή,
 - διανομή ή εκπομπή πορνογραφικού υλικού δια μέσου συστήματος ηλεκτρονικού υπολογιστή,
 - προετοιμασία παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστών για τον εαυτό του ή για άλλον,
 - Κατοχή παιδικής πορνογραφίας σε σύστημα ηλεκτρονικού υπολογιστή ή σε δεδομένα ηλεκτρονικού υπολογιστή αποθηκευμένα σε κάποιο μέσο

Αδικήματα σχετικά με παραβιάσεις πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων

☛ Κάθε κράτος - μέλος θα πρέπει να θεσπίσει νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να θεμελιώσει ως ποινικά αδικήματα, σύμφωνα με την εθνική του νομοθεσία, την παραβίαση των πνευματικών δικαιωμάτων, όπως αυτά προσδιορίζονται σύμφωνα με το νόμο και ανάλογα με υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί

- με την πράξη των Παρισίων της 24^{ης} Ιουλίου 1971,
- τη σύμβαση της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών δημιουργημάτων,
- τη συμφωνία Εμπορίου, σχετική με τα δικαιώματα WIPO για τα πνευματικά δικαιώματα με την εξαίρεση κάθε ηθικού δικαιώματος, που προκύπτει από τέτοιες συμβάσεις, όταν αυτές οι πράξεις διαπράττονται εκ προθέσεως για εμπορικούς σκοπούς μέσω ενός συστήματος υπολογιστών,
- διεθνή σύμβαση για την προστασία των παραγωγών, εκτελεστών Φωνογραφιών Ραδιοφωνικών Οργανισμών που καταρτίστηκε στη Ρώμη.

☛ Για τις σχετικές με το θέμα παραβάσεις ισχύει στην ελληνική έννομη τάξη ο ν. 2121/93.

Διατάξεις ποινικού δικονομικού δικαίου

- Διατάξεις για τη διαφύλαξη των αποθηκευμένων δεδομένων σε έναν υπολογιστή
- Διατάξεις για τη διαφύλαξη και γνωστοποίηση των μεταδιδόμενων δεδομένων
- Διατάξεις για την παροχή πληροφοριών
- Διατάξεις έρευνας και κατάσχεσης αποθηκευμένων στοιχείων
- Διατάξεις σχετικά με την πραγματικού χρόνου συλλογή διακινουμένων δεδομένων
- Διατάξεις σχετικά με την παρακολούθηση – υποκλοπή του περιεχομένου δεδομένων

Διατάξεις διεθνούς δικαστικής συνεργασίας

- Διατάξεις για την έκδοση καταζητούμενων
- Γενικές αρχές σχετικές με την αμοιβαία συνδρομή
- Διατάξεις αυτεπάγγελτης πληροφόρησης
- Διατάξεις σχετικά με την δημοσιοποίηση αποθηκευμένων δεδομένων σε ένα υπολογιστικό σύστημα
- Διατάξεις σχετικά με τη γνωστοποίηση των δεδομένων κίνησης

Πρόσθετο πρωτόκολλο

🚫 **Ρατσιστικό και ξενοφοβικό υλικό :**

🚫 κάθε γραπτό υλικό, εικόνα ή οποιαδήποτε άλλη εκπροσώπηση των ιδεών ή θεωριών,

🚫 που υποστηρίζει, προωθεί ή εξωθεί

🚫 μίσος, διακρίσεις ή βία, κατά οποιουδήποτε ατόμου ή ομάδας ατόμων,

🚫 με βάση τη φυλή, το χρώμα, την καταγωγή ή εθνική ή εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία,

🚫 καθώς και αν χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για οποιονδήποτε από αυτούς τους παράγοντες” (Άρθρο 2 – Ορισμός)

Ψηφιακή έρευνα

- ✦ Σύνολο ενεργειών για τον εντοπισμό ψηφιακών δεδομένων σε υπολογιστικά συστήματα και συσκευές με σκοπό την επίλυση μιας υπόθεσης
- ✦ Συμπεριλαμβάνει μεθόδους της επιστήμης των Computer Forensics για τη διατήρηση της ακεραιότητας και αυθεντικότητας των δεδομένων

Computer/Digital Forensics

- ✦ Forensics είναι η εφαρμογή ενός ευρέως φάσματος επιστημών με σκοπό την απάντηση ερωτήσεων που προκύπτουν για κάποιο (νομικό ή μη) ζήτημα
- ✦ Computer forensics είναι η συλλογή, διατήρηση και ανάλυση ηλεκτρονικών στοιχείων που προέρχονται από Η/Υ ή άλλα ψηφιακά μέσα αποθήκευσης ως αποδεικτικά στοιχεία σε μια νομική διαδικασία
- ✦ Τα Computer Forensics αποτελούν υποκατηγορία των Digital Forensics
- ✦ Άλλες υποκατηγορίες είναι τα Network, Mobile και Database Forensics

Αντικείμενο/πεδίο ψηφιακής έρευνας

- ✱ Ψηφιακά δεδομένα είναι δεδομένα που αναπαριστώνται σε δυαδική μορφή
- ✱ Ψηφιακό αντικείμενο είναι μια διακριτή συλλογή από ψηφιακά δεδομένα
- ✱ Κατάσταση ενός ψηφιακού αντικειμένου είναι η τιμή των διαφόρων χαρακτηριστικών του
- ✱ Ψηφιακό γεγονός είναι ένα περιστατικό που αλλάζει την κατάσταση ενός ψηφιακού αντικειμένου

Ψηφιακά αποδεικτικά στοιχεία

- ☛ Δεδομένα που έχουν αξία για μια έρευνα
- ☛ Βρίσκονται αποθηκευμένα σε μια ηλεκτρονική συσκευή
- ☛ Εκπέμπονται ή λαμβάνονται από μια ηλεκτρονική συσκευή
- ☛ Καταστρέφονται, τροποποιούνται και διαγράφονται εύκολα
- ☛ Είναι ευαίσθητα στην πάροδο/ διάρκεια του χρόνου

Internet Forensics

- ✦ Υπο-πεδίο των digital forensics, στο οποίο τα στοιχεία συλλέγονται από δίκτυα και η ερμηνεία τους βασίζεται στη γνώση κυβερνο-επιθέσεων

Σκοπός:

- ✦ Εύρεση ακριβούς τοποθεσίας του επιτιθέμενου
- ✦ Ανασύσταση της επίθεσης

Τεχνικές προκλήσεις:

- Συνεχώς εξελισσόμενες τεχνικές επίθεσης
- Μη αποδοτικές πηγές έρευνας

Προβλήματα Ψηφιακών Αποδείξεων

- ✚ Τα δεδομένα ενός υπολογιστικού συστήματος αλλάζουν από στιγμή σε στιγμή
- ✚ Τα δεδομένα δεν είναι άμεσα ορατά για τον χρήστη
- ✚ Η διαδικασία συλλογής των δεδομένων ίσως να τροποποιήσει τα δεδομένα
- ✚ Η τεχνολογία εξελίσσεται ραγδαία
- ✚ Νομικό σύστημα προσαρμοσμένο σε απτές αποδείξεις